

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในประเทศที่กำลังพัฒนา เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การออม การลงทุน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจล้วนแต่เป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ การออมจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ไม่สามารถมองข้ามความสำคัญไปได้ เนื่องมาจากการออมเป็นแหล่งได้มาซึ่งเงินลงทุนอันจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประเทศที่มีปริมาณการออมในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการแล้ว ย่อมไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเงินออมจากต่างประเทศ อันจะเป็นผลดีต่อการมีเสถียรภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง การออมนอกจากจะมีประโยชน์ต่อผู้ออมในด้านการลดความผันผวนของการบริโภค การเตรียมความพร้อมเพื่อเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้ และการใช้จ่ายในอนาคตที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว การออมยังมีประโยชน์ต่อประเทศชาติและรูปแบบการออมยังมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม กล่าวคือ การสะสมทุนในรูปการลงทุนใหม่ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากภายในประเทศในรูปเงินออมเพื่อก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงาน การจับจ่ายใช้สอยหมุนเวียนไปเรื่อยๆ และทำให้รายได้เพิ่มขึ้นในที่สุด สำหรับการออมที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติได้แก่ การออมในตลาดเงิน ตลาดตราสารหนี้และตลาดทุน (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2547)

การออมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการสนับสนุนให้เกิดการลงทุน การพัฒนาเศรษฐกิจ และส่งเสริมความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และเมื่อพิจารณาในเชิงบุคคล หากบุคคลหนึ่งมีรายรับมากกว่ารายจ่ายในช่วงเวลาหนึ่งจะทำให้เกิดการออม ผู้มีเงินออมสามารถนำเงินจำนวนนี้เก็บไว้กับตนเองหรือนำไปลงทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้ การเก็บเงินออมไว้กับตนเองนอกจากจะไม่ก่อให้เกิดรายได้แล้ว ค่าของเงินยังคงลดลงตลอดเวลาตามภาวะเงินเฟ้อที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้เป็นเจ้าของเงินออมมักนำเงินไปหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ (เพชร ชุมทรัพย์, 2540 : 1-2) แต่เดิมการออมของประชาชนมักอยู่ในรูปของเงินสด ทรัพย์สินหรือสิ่งของต่างๆ แต่ปัจจุบันประชาชนมีทางเลือกในการออมมากขึ้น และมีการขยายการออมออกไปในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้ (พนม กิติวัง, 2543 : 2-3)

1. การออมในรูปเงินสด โดยส่วนใหญ่ประชาชนผู้มีเงินออม ออมเงินในรูปเงินฝากธนาคาร เช่น เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินฝากเพื่อการศึกษา เป็นต้น

2. การออมในรูปแบบหลักทรัพย์ เช่น การถือครองบ้านหรือที่ดิน หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ทองคำหรือเครื่องประดับ รถยนต์ พันธบัตร และตราสารทางการเงินต่างๆ

3. การออมเงินในรูปแบบอื่นๆ เช่น การซื้อประกันชีวิต การซื้อกองทุน ประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่เศรษฐกิจโลกกำลังชะลอตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ทุกคนต้องตระหนักถึงความสำคัญในความมั่นคงทางการเงิน การออม การลงทุนและการบริหารทางการเงิน และท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจที่อยู่ระหว่างการกระตุ้นให้เศรษฐกิจฟื้นตัว สิ่งหนึ่งที่กำลังเป็นปัญหาให้กับระบบการออมคือ การที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อผู้มีเงินออมที่ฝากความหวังไว้กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารเพียงอย่างเดียว ดังนั้นสิ่งที่ผู้ออมและผู้ลงทุนควรศึกษาเพื่อนำมาพิจารณาในการตัดสินใจออมหรือลงทุน คือ รูปแบบการออม การลงทุน ความเสี่ยง ผลตอบแทน สถานการณ์ปัจจุบัน ความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ทางการเงิน จำนวนเงินที่ใช้ในปัจจุบัน เงินในอนาคต แนวโน้มเศรษฐกิจ นโยบายทางการเงินการคลัง สภาวะตลาดเงินและตลาดทุน ประกอบกับการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า หนี้สินของครัวเรือนไทยอยู่ในระดับสูง ครัวเรือนทั่วประเทศมีหนี้สินโดยเฉลี่ย 116,681 บาทต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 18,660 บาทต่อครัวเรือน และมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 14,500 บาทต่อครัวเรือน โดยครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการออมเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่ครัวเรือนในภาคเหนือมีการออมโดยเฉลี่ยต่ำสุด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) แต่ในปี 2551 การออมภาคครัวเรือนของไทยอยู่ที่ระดับ 3,691 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2550 ที่ระดับ 4,160 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน หรือเกิดการหดตัวอัตราร้อยละ 11.26 ในปี 2551 โดยเมื่อพิจารณาจากรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนจะเห็นได้ว่า รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนในปี 2551 อยู่ที่ระดับ 19,633 บาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 18,660 บาท ในปี 2550 หรือมีการขยายตัวอัตราร้อยละ 5.22 ต่อปี ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนในปี 2551 อยู่ที่ระดับ 15,942 บาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 14,500 บาท ในปี 2550 หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 9.94 ต่อปี จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า อัตราการขยายตัวของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนสูงกว่าอัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จึงส่งผลให้การออมภาคครัวเรือนลดลง นอกจากนี้สัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย (Average Propensity to Save) ในปี 2551 อยู่ที่อัตราร้อยละ 18.80 โดยลดลงจากปี 2550 ที่อัตราร้อยละ 22.29 (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2552)

องค์ประกอบของการออมสามารถแบ่งออกเป็นการออมของภาคครัวเรือน การออมสุทธิของรัฐบาล และการออมของภาครัฐกิจและรัฐวิสาหกิจ แต่จากข้อมูลข้างต้น การออมของภาคครัวเรือนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นปัญหาที่ต้องทำความเข้าใจและดำเนินการแก้ไขปัญหายอย่างจริงจัง และเมื่อพิจารณาถึงรากฐานการออมของประเทศจากหน่วยเศรษฐกิจที่เล็กลงมา เช่น นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ก็เป็นที่น่าสนใจศึกษาถึงการออมของบุคคลที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ เพราะนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน เป็นแหล่งรองรับแรงงานในภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยมีแรงงานเข้ามารับจ้างทำงานเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆเป็นจำนวนมาก จากจำนวนโรงงานที่ยังเปิดดำเนินการ 65 โรงงาน ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ณ วันที่ 11 สิงหาคม 2551 มีจำนวนพนักงานรวมทั้งสิ้น 47,525 คน แยกเป็นแรงงานผู้ชายจำนวน 14,698 คน และแรงงานผู้หญิงจำนวน 32,827 คน (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ, 2551) ซึ่งพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเหล่านี้ล้วนมีศักยภาพด้านเศรษฐกิจในการใช้จ่ายใช้สอยสินค้าอุปโภคและบริโภค เนื่องจากมีรายได้และผลตอบแทนในการทำงานอยู่ในระดับมาตรฐานแรงงาน คือ ระดับรายได้เฉลี่ยของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ อยู่ระหว่าง 8,000 – 10,000 บาท ต่อเดือน (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ, 2551) แต่จากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนของไทย พบว่าครัวเรือนในภาคเหนือมีการออมเกือบต่ำที่สุด ดังนั้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายส่งเสริมและกระตุ้นการออม และเสนอผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการออมของสถาบันการเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนกำหนดนโยบายส่งเสริมการออมของพนักงาน ในเขตนิคมอุตสาหกรรมรวมทั้งเสนอผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการออมของสถาบันการเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงาน

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

พนักงาน หมายถึง บุคคลที่ทำงานอยู่ในโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

การออม หมายถึง ปริมาณการออมเงินต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้สุทธิส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ซึ่งอาจเก็บไว้กับตนเองเพื่อใช้จ่ายประจำวันและเตรียมไว้สำหรับเหตุฉุกเฉินในภายหน้า หรือนำไปลงทุนเพื่อหากำไรในรูปแบบต่างๆ เช่น การฝากธนาคาร การซื้อหลักทรัพย์ทางการเงิน เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการออม หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน โดยจะศึกษาปัจจัยสำคัญทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม

ปัจจัยสำคัญทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้รวมต่อเดือน ค่าใช้จ่ายรวมต่อเดือน อายุ จำนวนผู้ต้องพึ่งพิงรายได้จากพนักงานกลุ่มตัวอย่าง ระดับการศึกษา ทรัพย์สินสุทธิ อิทธิพลของการโฆษณาและสิ่งจูงใจให้ออม

ปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม ได้แก่ ระดับสภาพคล่องของรูปแบบการออม ความเสี่ยงของรูปแบบการออม ระยะเวลาของรูปแบบการออม ผลตอบแทนจากรูปแบบการออม ความปลอดภัยของทรัพย์สินที่ได้รับจากหน่วยงานหรือสถาบันการเงินที่เลือกออม การเสียดายจากรูปแบบการออม

รายได้ หมายถึง รายได้ที่อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และเงินปันผล เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคและบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ โดยไม่นับรวมรายจ่ายในลักษณะการออมทรัพย์ เช่น การถือครองสินทรัพย์ทางการเงินในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

จำนวนผู้ทิ้งพิง หมายถึง จำนวนบุคคลที่ไม่มีรายได้ และต้องเป็นภาระแก่พนักงานต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู

พฤติกรรมการออม หมายถึง ลักษณะนิสัยของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ในการเก็บออมรายได้ส่วนที่เหลือเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว ซึ่งแต่ละบุคคลมีแหล่งเงินออม ปริมาณการออม รูปแบบการออม และวัตถุประสงค์ของการออมแตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved